

Förvaltningsutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2026—2029

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2026—2029 (SRR 2/2025 rd): Ärendet har lämnats till förvaltningsutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 23.5.2025.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ekonomi- och planeringsdirektör Antti Karila, inrikesministeriet
- avdelningschef Tomi Vuori, inrikesministeriet
- direktör för enheten för nationell säkerhet Petri Knape, inrikesministeriet
- biträdande chef Tom Hanén, Gränsbevakningsväsendet
- avdelningschef Minna Hulkkonen, inrikesministeriet
- direktör för strategi- och styrningsenheten Tiina Snellman, inrikesministeriet
- finansråd Jussi Lammassaari, finansministeriet
- ledande specialsakkunnig Jenni Kellokumpu, finansministeriet
- specialsakkunnig Teija Kauhanen, finansministeriet
- ekonomichef Pasi Rentola, undervisnings- och kulturministeriet
- ledande expert Antti Kaihovaara, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Jenni Wessman, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Jussi Lind, social- och hälsovårdsministeriet
- avdelningschef Teemu Lehti, skyddspolisen
- polisdirektör Sanna Heikinheimo, Polisstyrelsen
- direktör för kommunal ekonomi Sanna Lehtonen, Finlands Kommunförbund
- ekonomisk expert Arja Pesonen, Velfärdsområdesbolaget Hyvil Ab.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Nödcentralsverket
- centralkriminalpolisen
- Migrationsverket
- Räddningsinstitutet

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

- Tullen
- Muhos kommun
- Teuva kommun
- Vanda stad
- Kajanalands välfärdsområde
- Mellersta Finlands välfärdsområde
- Villmanstrands stad
- Västra Nylands välfärdsområde
- Egentliga Finlands välfärdsområde.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inre säkerhet och invandring

Allmänt om anslagen till myndigheterna för den inre säkerheten

Riksdagen förutsatte i samband med den senaste redogörelsen för den inre säkerheten att regeringen sörjer för verksamhetsförutsättningarna för de centrala myndigheterna inom den inre säkerheten (polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, Nödcentralsverket, Tullen och Migrationsverket), justitieförvaltningsmyndigheterna i straffrättskedjan (Åklagarmyndigheten och Brottpåföljdsmyndigheten) samt domstolsväsendet och att regeringen hållbart och långsiktigt tryggar deras finansieringsbas över valperioderna (FvUB 19/2021 rd, RSk 11/2022 rd — SRR 4/2021 rd).

Förvaltningsutskottet konstaterar att Finlands säkerhetspolitiska omvärld har förändrats väsentligt sedan det ställningstagandet, och därför är det ännu viktigare att trygga verksamhetsförutsättningarna och finansieringen för de myndigheter som svarar för den inre säkerheten. Utskottet betonar att det är viktigt också med tanke på den övergripande säkerheten att de myndigheter som svarar för den inre säkerheten har tillräckliga resurser. Den övergripande säkerheten i samhället kan tryggas endast genom att man ser till att alla säkerhetsmyndigheter har de resurser de behöver för att sköta sina uppgifter.

Enligt utskottet är satsningarna på den inre säkerheten nödvändiga i den förändrade omvärld där myndigheterna utöver tidigare säkerhetshot står inför allt fler nya hot. Utskottet framhåller att myndigheterna för den inre säkerheten — i synnerhet polisen, gränsbevakningsväsendet och Tullen — ansvarar för den första insatsen i de flesta hybridsituationer. De är första insatsmyndigheter vid oklara hot och händelser så länge de inte kan uppfattas eller identifieras som militära hot.

Den årliga anslagsramen för inrikesministeriets förvaltningsområde uppgår under ramperioden till cirka 2 miljarder euro. Utskottet vill framhålla det som i planen för de offentliga finanserna sägs om att förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen, de identifierade riskerna och förmågekraven förutsätter att säkerhetsmyndigheternas resurser säkerställs så att man proaktivt och målmedvetet kan skapa beredskap för oförutsedda förändringar och kriser. Utskottet anser det vara viktigt att besluten från ramförhandlingarna innebär att det anvisas tilläggsresurser för att

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

förbättra polisens, gränsbevakningsväsendets och skyddspolisens förmåga och för att trygga deras strategiska förmåga.

Regeringen genomför statsförvaltningens produktivitetsprogram, med sikte på att uppnå en besparing på sammanlagt cirka 390 miljoner euro från och med 2027. Utöver regeringsprogrammets minskning av omkostnaderna med 240 miljoner euro beslutade regeringen 2024 att minska omkostnaderna med cirka 150 miljoner euro per år och att tidigarelägga den tidigare överenskomna besparingen med 50 miljoner euro till att infalla 2025. Justitieministeriets, inrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsområdens andel av den besparing som riktas mot statsförvaltningens omkostnader är mindre (0,81 % av omkostnaderna) än inom andra förvaltningsområden (3,58 % av omkostnaderna). Effekten av det sistnämnda sparbeslutet inom inrikesministeriets förvaltningsområde är 12,5 miljoner euro per år. Förvaltningsutskottet anser att det i det nuvarande säkerhetsläget är nödvändigt att man strävar efter att beakta säkerhetsmyndigheternas centrala roll i sparbesluten. Regeringen har till exempel beslutat att antalet poliser och gränsbevakare inte ska minskas. Vid årets framförhandlingar har det beslutats om ytterligare en besparing på 130 miljoner euro. Beslut om hur besparingen ska fördelas mellan olika förvaltningsområden fattas i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2026.

Informationssystemen är en integrerad del av myndigheternas prestationsförmåga. Utskottet fäster för alla myndigheters del uppmärksamhet vid IKT-systemens kvalitet, livstid och funktion samt vid hanteringen av driftskostnaderna under hela deras livscykel. Utskottet fäster i synnerhet uppmärksamhet vid ledningen av omfattande projekt som gäller informationssystem. Projekten måste kunna genomföras så att systemen är till faktisk nytta för utvecklingen av verksamheten. Utskottet konstaterar att den ökande förekomsten av hybridpåverkan framhäver vikten av fungerande och informationssäkra informationssystem.

Den allmänna höjningen av kostnadsnivån ökar utgiftstrycket särskilt i fråga om IKT- och lokalkostnader, vilket till och med snabbt kan öka underskottet i myndigheternas finansiering. Enligt utskottets uppfattning innebär den allmänna höjningen av kostnadsnivån utmaningar för alla myndigheter. Utskottet anser det viktigt att också de medel som behövs för IKT- och lokalkostnader kan säkras på lång sikt så att omkostnadsanslaget för personal- och förvaltningsutgifter inte samtidigt minskar.

Utskottet har i flera sammanhang lyft fram vikten av smidig informationsgång mellan myndigheterna. Regeringsprogrammet tar upp flera projekt för att stärka informationsgången mellan myndigheterna. Utskottet anser att dessa lagberedningsprojekt är ytterst viktiga och vill påskynda beredningen av dem. Utskottet betonar att ett fungerande tväradministrativt samarbete mellan myndigheterna kan ge betydande synergieffekter och därmed också spara resurser.

Polisen

Anslagsnivån för polisens omkostnader har höjts betydligt under innevarande regeringsperiod. Utskottet välkomnar att den höjning av anslagsnivån som gjordes äntligen säkerställer möjligheten att planera polisens verksamhet på lång sikt. Antalet anställda inom polisen har ökat stadigt sedan 2017, men tidigare ökningar har i huvudsak varit av engångsnatur. Målet är att antalet anställda i polisens operativa uppgifter ska öka under ramperioden med 500 årsverken till mer än

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

8 000 årsverken (2025: 147 nya årsverken, 2026: 132 nya årsverken, 2027: 100 nya årsverken). Enligt uppgift kommer målet att nås. Utskottet anser det nödvändigt att polisens anslag hålls minst på den nivå som fastställts i de senaste besluten. Till exempel måste kostnaderna för de uppnådda löneuppgörelserna finansieras till fullt belopp.

Målet att öka den operativa personalen kan nås endast om polisutbildningen också i fortsättningen får tillräckligt många sökande som lämpar sig för polisyrket och uppfyller utbildningskraven. Utskottet konstaterar att det i polisyrket bland annat krävs tillräckliga grundläggande fysiska färdigheter och annan lämplighet för polisens arbete. Det är viktigt att det finns tillräckligt med sökande som uppfyller utbildningskraven och att nybörjarplatserna vid polisutbildningen också tillsetts. Polisutbildningen ska även i fortsättningen svara mot de behov som framtidens arbetsliv och samhällsutveckling medför. Därför måste polisutbildningen kontinuerligt utvecklas. Samtidigt måste man sörja för polisyrkets attraktions- och kvarhållningsfaktorer, såsom högklassig personalledning, främjande av arbetshälsan, tillräcklig arbetshandledning och arbetarskyddet.

I budgeten för 2025 har polisen anvisats anslagsökningar bland annat för skolpolisverksamhet (2 miljoner euro), förebyggande av grå ekonomi (3,5 miljoner euro) och bekämpning av ungdoms- och gängbrottslighet (5 miljoner euro). Förvaltningsutskottet anser det motiverat att rambeslutet innehåller permanent finansiering för dessa ändamål under hela ramperioden. Den långvariga finansieringen möjliggör till exempel utveckling av kriminalunderrättelseinhämtning, tilläggsresurser för utredning av ekonomiska brott och tryggnad av kontinuiteten i skolpolismodellen.

Utskottet anser det viktigt att stärka förmågan hos polisens beredskapsenhet. Anslaget för detta höjs stegvis före utgången av ramperioden så att det uppgår till cirka 8 miljoner euro 2029. Satsningen stärker polisens förmåga att snabbt reagera på allvarliga externa hot och hantera krävande specialsituationer. Utskottet konstaterar att den eftersträlvade förmågan förutsätter tillräckligt med utbildad personal samt ändamålsenlig utrustning och materiel.

Också polisen påförs sparkrav på grund av de nya anpassningsåtgärderna inom den offentliga ekonomin. Ökningen av polisens produktivitet bygger på lång sikt på strukturella utvecklingsåtgärder, genomförande av den stabiliseringsplan som tidigare beslutats och dämpning av de bestående kostnaderna. Utskottet anser det vara viktigt att tyngdpunkten i produktivetsprogrammet ligger på att effektivisera och utveckla verksamheten. Utskottet anser att produktivetsbesparingarna bör genomföras så att de inte inverkar på polisens operativa verksamhet. Det är också viktigt att förmedla detta budskap till personalen. I synnerhet i det rådande säkerhetsläget är det nödvändigt att ökningen av antalet anställda i operativa uppgifter inom polisen genomförs i enlighet med regeringsprogrammet och tidigare beslut. Utskottet konstaterar dessutom att också kostnaderna för polisens verksamhet ökar kraftigt och att det beviljade tilläggsanslaget inte räcker till för att täcka de kommande årens utgiftsbehov.

Utskottet anser att det är viktigt att polisens närvaro i hela landet tryggas. Höjningen av nivån på polisens omkostnader bör göra polisen mer synlig också i glesbygdsområden och utanför landskapscentrum, framhåller utskottet. Det förutsätter bland annat att tillräckligt med personal kan rekryteras till alla polisinställningar. Enligt uppgift har det till exempel i östra Finland och Österbotten varit svårt att få tillräckligt med ansökningar för alla lediga polisbefattningar.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Skyddspolisen

Den information som skyddspolisen inhämtar är en väsentlig del av bekämpningen av hot mot den nationella säkerheten och det utrikes- och säkerhetspolitiska beslutsfattandet. Då den säkerhetspolitiska miljön utvecklas i en riktning som är allt svårare att förutsäga framhävs betydelsen av analyserad information från underrättelseinhämtning. Natomedlemskapet har ökat skyddspolisens internationella samarbete och det förutsätter fortfarande satsningar på anskaffning, uppbyggnad och underhåll av informationssystem samt på informationshantering.

Förvaltningsutskottet ansåg i sitt senaste budgetutlåtande (FvUU 18/2024 rd — RP 109/2024 rd) att det är nödvändigt att säkerställa skyddspolisens funktionsförmåga och förutsatte att skyddspolisen garanteras de resurser den behöver. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att Skyddspolisens anslag i planen för de offentliga finanserna höjs med cirka 10 miljoner euro per år för att trygga den strategiska förmågan.

Gränsbevakningsväsendet

Förvaltningsutskottet har redan en längre tid uttryckt sin oro över nivån på Gränsbevakningsväsendets basfinansiering, som i synnerhet i det förändrade säkerhetsläget har visat sig vara otillräcklig. På grund av finansieringsunderskottet har Gränsbevakningsväsendet i år tvingats inleda en anpassning av sin verksamhet.

Förvaltningsutskottet anser det nödvändigt att säkra Finlands gränssäkerhet och se till att Gränsbevakningsväsendet har tillräckliga resurser, materiel och teknik, vilket också konstateras i regeringsprogrammet. Gränsförvaltning, säkerheten i havsområdena samt den territoriella integriteten och försvarsberedskapen måste kunna tryggas under alla förhållanden. Gränsbevakningsväsendet måste ha tillräckliga resurser också för att fullt ut utnyttja nya befogenheter och kapaciteter.

Gränsbevakningsväsendet anvisas ett permanent tillägg på cirka 13 miljoner för att trygga funktionsförmågan och, stärka prestationsförmågan, för materialanskaffningar och för utgifter för informationssystem. Dessutom anvisas sammanlagt cirka 2,5 miljoner euro för Gränsbevakningsväsendets omkostnader för driftsutgifter och underhållskostnader för det radiotekniska övervakningssystemet samt för kostnader som föranleds av stöd vid Åbo flygplats. För underhållskostnader för stängslet vid östgränsen anvisas permanent finansiering på cirka 1 miljon euro.

Enligt utredning till utskottet möjliggör anslagsökningarna tillsammans med de anslag som överförs och EU-finansieringen att nivån på Gränsbevakningsväsendets operativa verksamhet hålls på en tillräcklig nivå 2026—2027. Utskottet konstaterar dock att Gränsbevakningsväsendet fortfarande behöver anpassa sin verksamhet med 2—3 miljoner euro. Anpassningsbehovet ökar i slutet av ramperioden till 5—6 miljoner euro, vilket bör beaktas i de kommande rambesluten. Gränsbevakningsväsendet behöver fortfarande tilläggsfinansiering också för underhåll av tung luft- och fartygsmateriel samt av materiel för bekämpning av olje- och kemikalieskador.

Utskottet påpekar dock att Tullen inte har jämförts med säkerhetsmyndigheterna vid beslut om besparingar inom statsförvaltningen, till skillnad från vad som anges i regeringsprogrammet och

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

till exempel i den senaste redogörelsen för den inre säkerheten. Utskottet anser det vara viktigt att också Tullens verksamhetsförutsättningar som central PTG-myndighet tryggas.

Utskottet konstaterar att Tullens anslag enligt nuvarande beslut minskar avsevärt redan år 2026, samtidigt som andra säkerhetsmyndigheter har tilldelats tilläggsresurser. Detta är inte hållbart i en situation där Tullen åläggs ökade kostnader bland annat till följd av underhåll av det förnyade tullklareringssystemet och en ökning av de lagstadgade uppgifterna. Utskottet anser att regeringen bör ompröva de besparingskrav som riktas mot Tullen för att säkerställa att myndigheten har tillräckliga resurser för att fullgöra sina uppgifter.

Räddningsväsendet och Nödcentralsverket

Förvaltningsutskottet ser det som nödvändigt att tillräckligt med personal utbildas för uppgifterna vid myndigheterna för den inre säkerheten så att antalet utbildad personal så väl som möjligt motsvarar de aktuella behoven inom respektive sektor. Förvaltningsutskottet har i sina ställningstaganden på senare tid fäst särskild uppmärksamhet vid att Finland under de närmaste åren kommer att behöva betydligt mer personal inom räddningsväsendet för att de räddningstjänster som är nödvändiga med tanke på säkerheten ska kunna tryggas också i fortsättningen.

Räddningsinstitutet har fått tilläggsresurser för att öka räddningsutbildningen. Utskottet anser det viktigt att det uppställda målet för antalet nya räddningspersoner uppnås. Statens produktivitätsåtgärder får inte äventyra detta mål. Utskottet påpekar att satsningarna på att öka räddningsutbildningen leder till att Räddningsinstitutet tvingas minska annan utbildning för yrkesutbildad personal inom räddningsväsendet (underbefäls- och befälsutbildning) samt utbildningen för avtalspersonal. Räddningsinstitutet måste tillförsäkras tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sina lagstadgade utbildningsuppgifter.

Utskottet framhäver att syftet med att öka antalet studieplatser vid räddningsutbildningen är att lösa bristen på räddningspersonal, som i värsta fall kan leda till att räddningstjänsternas kvalitet äventyras. Utskottet framhåller vikten av samarbete mellan olika aktörer för att hitta lösningar, vilket även kan kräva att nya samarbetsformer utvecklas. Det är också viktigt att sörja för räddningsbranschens attraktions- och hållkraft.

Enligt en uppdaterad utredning uppgår behovet av nya utbildade räddningspersoner under åren 2024—2032 till minst 1 878 årsverken. Under ramperioden (2026—2029) beräknas cirka 1 100 räddningspersoner utexamineras. Utskottet anser det viktigt att välfärdsområdena säkerställer att nyutexaminerad räddningspersonal kan rekryteras för uppgifter inom räddningsverksamheten i enlighet med behovet. Välfärdsområdenas svåra ekonomiska situation och behov av anpassningsåtgärder påverkar naturligtvis även räddningsväsendet. Det är nödvändigt att kunna trygga högklassiga räddningstjänster i hela landet. Utskottet behandlar övriga frågor som rör välfärdsområdenas finansiering längre fram i utlåtandet.

Utskottet understryker också här avtalsbrandkårernas centrala roll i räddningsväsendets service-system och påpekar att deras ställning och verksamhetsförutsättningar måste tryggas genom olika åtgärder.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Förvaltningsutskottet ser positivt på att utvecklingen av befolkningsskyddet stärks med sammanlagt 14,1 miljoner euro under åren 2028—2029. Den största delen av detta anslag är avsett att beviljas kommunerna i form av understöd för att förbättra den regionala inriktningen av befolkningsskyddet. Utskottet konstaterar att de beviljade tilläggsanslagen endast delvis täcker de identifierade utvecklingsbehoven inom befolkningsskyddet, eftersom det totala behovet för åren 2026—2029 uppgår till cirka 40 miljoner euro.

Också Nödcentralsverket måste göra besparingar enligt produktivitetsprogrammet. Nödcentralsverkets verksamhet och prestationsförmåga kan inte tryggas utan tillräckliga personalresurser. Bristen på personal har under en längre tid återspeglats i en hög sjukfrånvaro och påverkar direkt myndighetens servicenivå och medborgarnas möjlighet att få hjälp. Utskottet betonar att en fungerande nödcentralsverksamhet har direkt betydelse för de myndigheter som använder nödcentraltjänster (polis, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, social- och hälsovården) och deras möjligheter att fullgöra sina lagstadgade uppgifter och tillhandahålla tjänster — och därmed för människors säkerhet. Därför bör de i och för sig nödvändiga sparåtgärderna inte riktas mot den operativa jourpersonalen. Nödcentralsverket kan bland annat med hjälp av överförda anslag anpassa sin verksamhet så att den ekonomiska situationen blir svår först under åren 2028—2029. Utskottet anser det också viktigt att antalet samtal till nödcentralerna som inte hör dit minskas genom olika åtgärder.

Migrationsverket

Migrationsverkets omkostnader minskar år 2028 från cirka 93 miljoner euro till cirka 72 miljoner euro. Den besparing i omkostnader som riktas mot verket har dock justerats jämfört med tidigare beslut, så att Migrationsverket tilldelas 5,1 miljoner euro för åtgärder för att påskynda tillståndsbehandlingen år 2026 och 8,2 miljoner euro från och med år 2027. Trots detta måste verket börja anpassa sin verksamhet redan år 2026.

Regeringsprogrammet innehåller flera mål för att effektivisera Migrationsverkets tillståndssystem och förkorta handläggningstiderna för ansökningar samt ett betydande antal utvecklingsprojekt som syftar till att skärpa utlänningslagstiftningen jämfört med nuläget. Förvaltningsutskottet har redan behandlat en betydande del av dessa propositioner. Utskottet konstaterar att de föreslagna lagändringarna medför ett ökat resursbehov för Migrationsverket under ramperiodens början i form av ökade uppgifter, men om målen för ändringarna uppnås, förväntas i synnerhet antalet asylansökningar minska på längre sikt. Dessutom måste det beaktas att lagstiftningen enligt EU:s reform av migrations- och asylpolitiken börjar tillämpas sommaren 2026. Lagändringarna och andra effektiviseringsåtgärder enligt regeringsprogrammet kräver tillräckliga resurser för Migrationsverket.

Antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete och studier förväntas fortsätta öka. Migrationsverket har under de senaste åren satsat kraftigt på att effektivisera tillståndprocesserna och särskilt på utveckling av automation och IT, med målet att bland annat förkorta handläggningstiderna och öka kostnadseffektiviteten. Dessa utvecklingsåtgärder har redan börjat ge resultat. Utskottet anser det viktigt att Migrationsverket i sina olika processer utnyttjar automation och andra teknologiska lösningar så effektivt som möjligt inom ramen för lagstiftningen. Det är också värt att undersöka möjligheterna att utnyttja AI i större utsträckning än idag. Om anslaget för

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Migrationsverkets omkostnader sänks alltför mycket finns risken att de besparingar som eftersträvas genom automation och andra utvecklingsåtgärder inte uppnås enligt plan.

Välfärdsområdena

Välfärdsområdenas statliga finansiering 2026—2029

Välfärdsområdenas ekonomi, effekterna av statens åtgärder och välfärdsområdenas statliga finansiering behandlas som en helhet i planen för de offentliga finanserna. Välfärdsområdenas (inkl. välfärdssammanslutningarna) ekonomi utgör en betydande del av de offentliga finanserna och statens utgiftsbudget, och den ekonomiska utvecklingen i välfärdsområdena påverkar i hög grad den totala situationen för de offentliga finanserna.

Finansieringen av välfärdsområdena består i huvudsak av statlig finansiering, som på nationell nivå uppgår till sammanlagt cirka 27,1 miljarder euro år 2026. Finansieringsnivån ökar år 2026 med cirka 1,2 miljarder euro jämfört med den tidigare planen för de offentliga finanserna och med cirka 0,9 miljarder euro jämfört med år 2025. Ökningen förklaras särskilt av indexjusteringen för år 2026, som höjer anslagsnivån med cirka 916 miljoner euro. Finansieringsbeloppet justeras i efterhand med två års fördröjning med stöd av 10 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021), så att det motsvarar de faktiska kostnaderna på riksnivå. Efterhandsjusteringen för år 2026, baserad på bokslutsuppgifterna för år 2024, minskar finansieringen till välfärdsområdena med cirka 200 miljoner euro jämfört med finansieringen för år 2025, vilket är mindre än vad som uppskattades i det föregående ramavtalet. Beloppet för efterhandsjusteringen år 2026 är cirka 1,3 miljarder euro. Ökningen av servicebehovet ökar finansieringen med 5,2 miljoner euro under ramperioden år 2026. I planen för de offentliga finanserna listas även uppgiftsförändringar som påverkar finansieringen till välfärdsområdena under ramperioden. Den sammanlagda effekten av dessa är cirka 22 miljoner euro år 2026.

År 2027 uppgår den statliga finansieringen till cirka 27,4 miljarder euro, år 2028 till cirka 26,7 miljarder euro och år 2029 till cirka 26,9 miljarder euro i 2026 års prisnivå. Finansieringen minskar i slutet av ramperioden, åren 2028 och 2029, till följd av efterhandsjusteringar, vars belopp baseras på områdenas ekonomiska planer för åren 2026—2027. Ökningen av servicebehovet ökar finansieringen med 24,9 miljoner euro år 2027, med 33,8 miljoner euro år 2028 och med 290,9 miljoner euro år 2029 jämfört med vårens 2024 ramavtal. Kostnadseffekten av uppgiftsförändringarna är netto cirka 81 miljoner euro, vilket ökar välfärdsområdenas utgifter och finansiering år 2029.

Utskottet anser att de uppgiftsförändringar som anges i planen för de offentliga finanserna är viktiga, eftersom de bland annat minskar de lagstadgade servicekraven och regelstyrningen. Åtgärderna gör det möjligt att organisera tjänsterna på välfärdsområdena mer flexibelt och skapar bättre förutsättningar för att bromsa kostnadsökningen. Förvaltningsutskottet påminner om att ett av målen med reformen av social- och hälsovården var att bromsa kostnadsökningen.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter

I planen för de offentliga finanserna har utvecklingen av välfärdsområdenas inkomster och utgifter under åren 2023–2029 uppskattats. Prognosen är till sin karaktär en kalkyl över utgiftstrycket där utgifterna förändras i takt med förändringar i servicebehov, uppgifter och priser. Prognosen har beaktat områdenas egna anpassningsåtgärder, särskilt för innevarande år. Viktiga källor för uppskattningen har varit områdenas budgetar.

Välfärdsområdenas ekonomi som helhet var bättre i boksluten för år 2024 än föregående år. Trots detta uppgick underskottet på nationell nivå till totalt 1,2 miljarder euro. Alla områden utom Helsingfors stad hade underskott även år 2024. Under innevarande år förväntas områdenas resultat vända till ett knappt överskott. Utgiftsökningen fortsätter att vara långsam och statlig finansiering ökar snabbt till följd av efterhandsjusteringen av finansieringen för år 2023. Utgiftsökningen under prognosperioden beror främst på den snabba prisökningen, som beräknas vara något över 4 procent år 2025. Särskilt personalkostnaderna ökar snabbare än den allmänna lönenivån på grund av avtalsenliga höjningar och löneprogram. Prognosen har i enlighet med etablerad praxis gjort ett tekniskt antagande om att framtida löneavtal kommer att motsvara den allmänna löneutvecklingen. Dessutom antas det att tidigare överenskomna löneprogram genomförs. Utgiftsökningen bromsas av beslut i regeringsprogrammet och i planen för de offentliga finanserna från våren 2024 samt genom områdenas egna anpassningsåtgärder.

Prognosen har i försiktig omfattning inkluderat områdenas egna anpassningsåtgärder för åren 2025 och 2026. Områdenas nya egna anpassningsåtgärder har inte inkluderats från och med år 2027, utan kostnadsutvecklingen följer utgiftstrycket. Prognosen har uppskattat områdenas egna anpassningsåtgärder till 0,3 miljarder euro för innevarande år och 0,15 miljarder euro för år 2026. Bedömningen av anpassningsåtgärdernas omfattning baseras särskilt på utvecklingen av områdenas budgetutgifter.

Förvaltningsutskottet konstaterar att prognosen gäller välfärdsområdenas ekonomi som helhet och inte förutspår den ekonomiska utvecklingen för enskilda välfärdsområden.

Bedömning av hur väl finansieringen räcker till

Enligt 12 § i lagen om välfärdsområden (611/2021) bedöms det i planen för de offentliga finanserna om välfärdsområdenas finansiering är tillräcklig för skötseln av deras uppgifter både som en helhet och med avseende på varje välfärdsområde (finansieringsprincipen). Bedömningen föregås av en riksomfattande redogörelse enligt 31 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Redogörelsen utarbetas av social- och hälsovårdsministeriet en gång om året.

Planen för de offentliga finanserna behandlar social- och hälsovårdsministeriets utredning från mars 2025 om genomförandet av social- och hälsovårdstjänsterna 2024. Utredningen lyfter bland annat fram att förbättringar har skett inom flera delområden, såsom tillgången till vård och tillgången på personal. De digitala tjänsterna har dessutom förbättrat tjänsternas tillgänglighet. Många välfärdsområden har dock social- och hälsovårdstjänster som inte ordnas lagenligt, såsom social- och hälsovårdstjänster för barn och unga med psykiska problem och missbruksproblem. I redogörelsen sägs det också att kunskapsunderlaget om ekonomin och verksamheten fortfarande

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

är på så sätt bristfällig att det inte är möjligt att göra en jämförbar bedömning av om nivån på finansieringen för de olika tjänsterna och välfärdsområdena är tillräcklig. Förvaltningsutskottet påpekar vidare att välfärdsområdesstrukturen enligt utredning erbjuder bättre ramar, möjligheter och kompetensunderlag för att ta i bruk bästa praxis och organisera tjänsterna. Utskottet anser det viktigt att välfärdsområdena delar med sig av information om bästa praxis och erfarenheter.

I de yttranden från välfärdsområdena som förvaltningsutskottet fått har områdena varit oroade över hur finansieringen ska räcka till. Den ekonomiska situationen i de flesta välfärdsområdena vände mot det bättre under 2024 och kostnadsökningen har avtagit betydligt jämfört med tidigare. Välfärdsområdena förnyar och anpassar sin verksamhet för tredje året i rad. Dessutom beaktades justeringen i efterhand första gången i finansieringen för 2025 och den korrigerar finansieringsnivån i förhållande till det första verksamhetsåret med underskott. I fem välfärdsområden uppvisar budgeten för 2025 dock fortfarande ett klart underskott. I planen för de offentliga finanserna anses finansieringen i detta skede sammantaget vara tillräcklig för att trygga de lagstadgade uppgifterna. Sett till hela landet motsvarar den statliga finansiering som betalas till områdena under 2025 och kostnaderna enligt områdenas budgetar i så hög grad varandra att områdenas ekonomi som helhet uppvisar ett överskott på cirka 240 miljoner euro.

I enskilda områden finns det risk för att anpassningskravet för att uppnå ett balanserat resultat för räkenskapsperioden blir för högt och att den statliga finansieringen och de lagfästa uppgifterna inte kan samordnas under ramperioden. Det är enligt förvaltningsutskottet viktigt att det i planen för de offentliga finanserna ingår beredskap också för situationer där ett välfärdsområdes statliga finansiering inte räcker till för att trygga finansieringen av tillräckliga social- och hälsovårdstjänster. Ett särskilt anslag har enligt etablerad praxis reserverats för detta ändamål, vilket möjliggör behandling av tilläggsfinansiering under budgetåret om bristande finansiering hotar att äventyra de grundläggande rättigheterna på ett enskilt område. I planen för de offentliga finanserna konstateras att det, med beaktande av underskottssituationen kan anses sannolikt att förebyggande förfaranden för ekonomisk styrning inleds under ramperioden. Det kan också anses sannolikt att utvärderingsförfaranden inleds. Enligt planen bedöms dessa förfaranden i princip vara tillräckliga för att påverka utvecklingen av välfärdsområdenas ekonomi. Utskottet instämmer i denna bedömning och konstaterar att genomförandet av välfärdsområdesreformen fortfarande befinner sig i ett inledande skede. För planeringen av verksamheten och balanseringen av ekonomin i välfärdsområdena är det viktigt att förutsägbarheten i finansieringsutvecklingen förbättras genom att förändringar i finansieringsmodellen begränsas under de kommande åren i enlighet med regeringsprogrammet.

Förvaltningsutskottet vill i detta sammanhang också lyfta fram vikten av att säkerställa kvaliteten och enhetligheten i det beräkningsunderlag som ligger till grund för finansieringen. Välfärdsområdena har olika praxis bland annat för registrering av diagnosuppgifter. Utskottet betonar behovet av tydliga nationella anvisningar för dokumentation, så att det källmaterial som används som grund för finansieringen är så aktuellt, heltäckande och tillförlitligt som möjligt. Detta minimerar i sin tur behovet av efterhandskorrigeringar i materialet, vilket också förbättrar förutsägbarheten i finansieringsmodellen.

Den kommunala ekonomin

Lägesbilden för den kommunala ekonomin 2025 och utvecklingsutsikterna under ramperioden

Efter några exceptionellt goda år försämrades kommunalekonomins läge som förväntat år 2024, främst till följd av att engångsposter kopplade till social- och hälsovårdsreformen upphörde. Detta syntes framför allt som minskade skatteintäkter och statsandelar. Enligt utredning minskade kommunernas sammanlagda årsbidrag med cirka en miljard euro till 3,5 miljarder euro jämfört med föregående år. Räkenskapsperiodens resultat försvagades med 0,65 miljarder euro, men var fortfarande positivt med 1,1 miljarder euro. Resultatet stärktes fortsatt av vissa större städers extraordinära intäkter. Kassaflödet från verksamheten och investeringarna, som mäter kommunalekonomins finansiella balans, blev negativt med 0,45 miljarder euro, vilket bidrog till att kommunernas skulder ökade med 0,73 miljarder euro till 20,6 miljarder euro. Antalet kommuner med negativt årsbidrag minskade till 11 (från 15 år 2023), men årsbidragen försvagades i alla kommunstorleksgrupper.

Den övergripande bilden av kommunalekonomin är dock inte fullt så svag som prognosen från hösten 2024 förutspådde. Att resultatet är bättre än väntat förklaras bland annat av måttlig ökning av verksamhetskostnader och bättre utveckling av skatteintäkter än förutsett. Årsbidraget förväntas ändå minska ytterligare med cirka 0,6 miljarder euro år 2025. Minskningen bedöms dock vara tillfällig, då årsbidraget förväntas stärkas något redan under 2026—2027 i takt med att skatteintäkterna ökar och konjunkturen förbättras. Utvecklingsprognosen innehåller dock betydande risker, bland annat till följd av den internationella handelspolitiken.

Enligt kalkylen över utgiftstrycket räcker årsbidragen inte till för nettoinvesteringarna under ramåren. Kassaflödet från verksamheten och investeringarna beräknas vara cirka 1,6 miljarder euro negativt under 2026—2027 och förbli över en miljard euro negativt även därefter. Samtidigt förväntas kommunernas skuldsättning öka kraftigt under ramperioden.

Kommunernas finansiella balans har även granskats genom att beräkna det kalkylerade trycket på att höja kommunalskatten. Utifrån kalkylen över utgiftstrycket ökar trycket på att höja kommunalskatten 2026—2027 i nästan alla kommunstorleksgrupper. Det största skattehöjningstrycket finns i små kommuner med färre än 5 000 invånare. Situationen för dessa kommuner försvåras ytterligare av att deras kommunalskattesats i regel redan är högre än i större kommuner, samtidigt som skatteintäkten per procentenhet är lägre. Det finns dock betydande variationer mellan kommuner inom samma storleksgrupp.

Enligt utredning förväntas kommunalekonomins utsikter förbättras från och med 2028, när de tillfälliga nedskärningarna i statsandelarna kopplade till en kostnadsneutral genomföring av social- och hälsovårdsreformen samt den indexbroms som ingår i regeringsprogrammet upphör. Det bedöms förbättra situationen i alla kommunstorleksgrupper i slutet av ramperioden.

Förvaltningsutskottet konstaterar att de ekonomiska förutsättningarna varierar kraftigt mellan enskilda kommuner, och att det finns tecken på både ekonomisk och funktionell differentiering inom kommunfältet. Det ekonomiska utgångsläget för enskilda kommuner försvåras av utjämningsposter kopplade till social- och hälsovårdsreformerna. Differentieringen mellan kommuner-

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

na förstärks av befolkningsutvecklingen och den ojämna fördelningen av ekonomisk tillväxt inom landet. Även de framtida utmaningarna skiljer sig åt mellan kommunerna, till exempel vad gäller tillgång till arbetskraft, urbanisering och utvecklingen av födelsetalen. Det bedöms att det behövs allt mer samarbete mellan kommunerna och nya sätt att ordna tjänsterna. Även investeringsutsikterna varierar kraftigt. I vissa kommuner förväntas investeringarna minska under de kommande åren, medan investeringsbehoven i tillväxtcentra bedöms förbli höga. Det är också värt att notera att sysselsättningsutvecklingen efter arbets- och näringsreformen har fått större betydelse för kommunernas ekonomi, eftersom kommunerna nu har ett större finansieringsansvar för sysselsättningsåtgärder. Kommunalekonomin är därmed känsligare för konjunkturväxlingar än tidigare.

Statliga åtgärder som påverkar kommunalekonomin under ramperioden

För kommunernas statsbidrag anvisas 2026 cirka 5,9 miljarder euro, varav de kalkylerade statsandelarna uppgår till cirka 4,8 miljarder euro, ersättningarna för kommunernas skatteförluster till 0,6 miljarder euro och övriga statsbidrag till 0,5 miljarder euro. Vid ramperiodens slut 2029 uppgår statsbidragen till cirka 6,0 miljarder euro, varav de kalkylerade statsandelarna utgör 4,9 miljarder euro. Jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna ökar stödet till kommunerna netto till följd av justeringar enligt gällande lagstiftning samt beredskap för ersättningar till kommunerna för egendomsarrangemang i samband med social- och hälsovårdsreformen.

Statsandelen för kommunal basservice uppgår till cirka 3,5 miljarder euro år 2026. Det är en ökning med cirka 320 miljoner euro jämfört med rambeslutet från våren 2024 och med cirka 130 miljoner euro jämfört med budgeten för 2025.. År 2029 uppgår statsandelen för kommunal basservice till 3,7 miljarder euro.

Statsandelen för kommunal basservice ökar av ändringar i beräkningsfaktorerna för statsandelen, nya och utvidgade uppgifter (cirka 100 miljoner euro), indexhöjning (cirka 118 miljoner euro) och justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna (cirka 69 miljoner euro). Den minskar däremot till följd av indexbromsen enligt regeringsprogrammet (cirka 31 miljoner euro), avveckling av kommunala skyldigheter (cirka 21,3 miljoner euro) samt en nedskärning som en del av anpassningsåtgärderna för de offentliga finanserna (75 miljoner euro från och med 2026).

Utgifterna för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning utgör nästan hälften av kommunernas årliga totala utgifter. Basfinansieringen för dessa tjänster kanaliseras huvudsakligen via statsandelssystemet för kommunernas basservice under finansministeriets huvudtitel. Under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel ingår tillägg för att stärka småbarnspedagogiken och grundskolan, med en nivå som stiger till 200 miljoner euro fram till 2027. Dessutom anvisas årligen 13,8 miljoner euro från och med 2026 för tilläggsundervisning inom förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. Utskottet anser att dessa tillägg är motiverade. Statsandelarna till kommunerna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde uppgår till cirka 1,3 miljarder euro under hela ramperioden.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Sammanfattning av utvecklingslinjerna för kommunalekonomin

Förvaltningsutskottet betonar att det vid reglering av kommunernas uppgifter måste säkerställas att kommunerna har faktiska förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter i enlighet med finansieringsprincipen. Utskottet anser att det i detta avseende är centralt att regeringsprogrammet slår fast att staten förbinder sig att kompensera kommunerna fullt ut för nya uppgifter och skyldigheter samt för eventuella utvidgningar av befintliga uppgifter, antingen genom full finansiering eller genom att avveckla andra skyldigheter. Kommunerna ska också kompenseras för de effekter som ändringar i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna.

Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) ska nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter tilldelas en statsandel på 100 procent. Utskottet understryker att statens fulla finansieringsansvar förutsätter att effekterna av nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter på kommunalekonomin bedöms realistiskt. Vid bedömningen bör man också beakta personalpåverkan, eftersom pensionsavgångarna inom kommunsektorn är omfattande och tillgången på arbetskraft varierar mellan sektorer och regioner. Utskottet lyfter i detta sammanhang även fram att det vid sakkunnigutfrågningen framfördes bedömningar om underfinansiering av arbets- och näringsreformen och reformen av integrationsverksamheten, som trädde i kraft i början av 2025. Förvaltningsutskottet anser det nödvändigt att kostnadseffekterna av reformerna och finansieringens tillräcklighet följs upp noggrant.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att det trots social- och hälsovårdsreformen fortfarande råder en strukturell obalans mellan inkomster och utgifter i kommunalekonomin. Obalansen bedöms fördjupas ytterligare under de kommande åren, särskilt till följd av ökade kostnader, investeringsbehov samt justeringar och återkrav av statsandelar kopplade till reformen. Kommunalekonomin påverkas också av den ekonomiska differentieringen mellan kommunerna. Att trygga kommunalekonomins hållbarhet på lång sikt är därför avgörande, och utskottet anser att det är viktigt att satsa på de pågående reformer som syftar till detta. Utskottet betonar skrivningen i regeringsprogrammet om att genomföra en övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet så att de motsvarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen trätt i kraft och arbets- och näringsreformen genomförts. Även avregleringen bör målmedvetet drivas vidare.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Helsingfors 23.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
medlem Tiina Elo gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Petri Honkonen cent
medlem Juha Hänninen saml
medlem Anna Kontula vänst
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Ben Zyskiewicz saml
ersättare Sanna Antikainen saf
ersättare Maaret Castrén saml
ersättare Jari Ronkainen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne
utskottsråd Henri Helo
plenarråd Sanna Helopuro.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Regeringens plan för de offentliga finanserna 2026–2029 innehåller vissa element och satsningar som kan understödjas, men också försämringar som socialdemokraterna inte kan godkänna. Det så kallade beredskapspaketet som ingår i planen är motiverat med tanke på det förändrade säkerhetsläget. Tyvärr behandlar regeringen inte alla myndigheter inom den inre säkerheten jämlikt, utan planen innehåller kritiska brister även vad gäller dessa myndigheters verksamhetsförutsättningar. Socialdemokraterna är också oroade över de försämringar som riktas mot kommunerna och deras förmåga att tillhandahålla högkvalitativ basservice till medborgarna. Regeringen kommer inte heller att på något sätt underlätta välfärdsområdenas situation genom att förlänga tiden för att täcka deras underskott. Socialdemokraterna anser dessutom att regeringen har misslyckats i sin migrationspolitik och särskilt försvagat Finlands attraktionskraft i internationella experters ögon.

Kommunerna

Under denna regeringsperiod har kommunernas finansiering utsatts för många direkta och indirekta nedskärningar. Under hela regeringsperioden görs en årlig indexnedskärning på en procentenhet i kommunernas statsandelar. Dessutom strävar regeringen efter att spara cirka 100 miljoner euro under ramperioden genom att avreglera kommunernas normer. Tyvärr har detta i praktiken främst lett till en direkt minskning av finansieringen, utan att kommunernas uppgifter har kunnat minskas i motsvarande grad. I planen föreslås en ny permanent nedskärning på 75 miljoner euro i statsandelarna för kommunernas basservice, vilket ytterligare utmanar kommunernas ekonomi.

Efter reformerna av social- och hälsovården samt arbets- och närings tjänsterna är kommunerna mycket känsliga för konjunktursvängningar och allt mer beroende av sina skatteintäkter. Kommunernas finansieringsansvar för arbetslöshetsförmåner har också ökat avsevärt. Regeringens obefintliga satsningar på att främja ekonomisk tillväxt och förbättra sysselsättningen gynnar därmed inte heller kommunalekonomin. Överföringen av arbets- och närings tjänsterna till kommunerna från början av 2025 har skett med klart otillräckliga resurser, och regeringen rättar inte till detta i planen för de offentliga finanserna. Kommunernas situation försvåras också indirekt av nedskärningar i socialskyddet och det ökade behovet av utkomststöd. Även de tidigare nedskärningarna i integrationsfrämjande åtgärder påverkar kommunernas ekonomi negativt. Det bör noteras att kommunernas ekonomiska utmaningar riskerar att leda till nedskärningar i utbildningen, som efter social- och hälsovårdsreformen är kommunernas största budgetpost.

Efter att social-, hälso- och räddningstjänsterna överförts till välfärdsområdena är kommunernas viktigaste uppgifter utbildning och fostran, idrotts- och kulturverksamhet samt att stärka livskraften. De försämringar som riktas mot kommunalekonomin, liksom regeringens tidigare nedskärningar direkt inom utbildning och fritidssektorn, försvagar kommunernas möjligheter att tillhandahålla högkvalitativa tjänster till invånarna.

Kommunfältets differentiering är i den nya situationen ännu starkare, då särskilt den arbetsföra befolkningen och antalet barn minskar kraftigt i stora delar av landet. Samtidigt växer vissa stä-

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 1

der fortfarande kraftigt, vilket skapar utmaningar till exempel i form av ökade investeringsbehov. Socialdemokraterna anser att differentieringen mellan kommunerna måste beaktas bättre och att förändringarna måste förutses både i den kommande reformen av statsandelssystemet för basservice och vid bedömningen av kommunernas uppgifter.

Välfärdsområdena

Socialdemokraterna förutsätter att välfärdsområdena garanteras genuina förutsättningar att ordna högkvalitativa, rättidiga och kostnadseffektiva social-, hälsovårds- och räddningstjänster för medborgarna. Regeringen har fortfarande inte kommit välfärdsområdena till mötes i en situation där de i inledningsskedet av sin verksamhet har ställts inför många utmaningar som de inte själva kunnat påverka. Välfärdsområdenas verksamhet har försvårats bland annat av högre priser och lönekostnader och stora utmaningar när det gäller tillgången på personal.

Socialdemokraterna har upprepade gånger krävt att regeringen ska ge områdena mer tid att täcka sina underskott. Regeringen har dock inte lyssnat på områdenas oro, utan föreslår fortfarande i planen för de offentliga finanserna 2026—2029 att välfärdsområdena ska täcka sina ackumulerade underskott inom den tidsfrist som lagen föreskriver, det vill säga senast i slutet av 2026. Enligt uppgifter till förvaltningsutskottet uppskattar cirka hälften av områdena att de inte kommer att kunna täcka sina underskott inom den föreskrivna tidsramen. För alla områden innebär detta krav omfattande anpassningsåtgärder som riskerar att äventyra tillhandahållandet av lagstadgade social- och hälsovårdstjänster. Det bör också noteras att när vissa områden lyckas balansera sin ekonomi, kommer den minskande efterhandsjusteringen av den statliga finansieringen att ytterligare utmana de områden som behöver längre tid för att nå balans.

Socialdemokraterna kräver fortfarande att regeringen ger områdena mer tid för en kontrollerad ekonomisk balansering. Regeringen bör också säkerställa att finansieringen är tillräcklig så att områdena kan tillhandahålla tjänster i enlighet med grundlagen och annan lagstiftning. Regeringen har riktat betydande anpassningsåtgärder även direkt mot tjänsterna, till exempel genom att förlänga vårdgarantin och skärpa personaldimensioneringen inom dygnetruntvård för äldre. Klientavgifterna har höjts avsevärt och områdenas finansiering har samtidigt skurits ned. Socialdemokraterna anser att inga ytterligare försämringar eller nedskärningar i tjänster eller finansiering får riktas mot välfärdsområdena.

Den inre säkerheten

Regeringens plan för de offentliga finanserna 2026—2029 innehåller ett så kallat beredskapspaket som stärker resurserna för Polisen, Gränsbevakningsväsendet, Skyddspolisen och befolkningsskyddet. I det förändrade säkerhetsläget är detta paket mycket välkommet. Socialdemokraterna har redan i samband med den föregående planen uttryckt oro över Gränsbevakningsväsendets otillräckliga resurser i det förändrade säkerhetsläget. Även i behandlingen av budgeten för 2025 lyfte socialdemokraterna fram behovet av ökade resurser för Polisen och Skyddspolisen.

Socialdemokraterna anser dock att det är mycket skadligt att regeringens föreslagna ytterligare anpassningsåtgärder inom statsförvaltningen även hotar verksamhetsförutsättningarna för myndigheterna inom den inre säkerheten. Dessa myndigheter behandlas fortfarande inte jämlikt när

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 1

det gäller besparingar i omkostnaderna. I samband med behandlingen av budgeten för 2025 påpekade både förvaltningsutskottet i sitt utlåtande och finansutskottet i sitt betänkande att regeringens anpassningsåtgärder behandlar Tullen annorlunda än andra PTG-myndigheter (Polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet). Tullen åläggs en betydligt större andel av besparingarna än de övriga PTG-myndigheterna. Regeringen har inte rättat till denna orättvisa i planen för 2026—2029, vilket riskerar att leda till betydande besparingar i Tullens omkostnader, eftersom anslagen minskas med cirka 6 miljoner euro redan 2026. Enligt Tullen kan så omfattande anpassningsåtgärder inte genomföras utan att det påverkar verksamhetsförmågan avsevärt.

Regeringens satsningar på inre säkerhet och befolkningsskydd omfattar inte att tilldela tillräckliga resurser för att långsiktigt säkerställa räddningsväsendets eller Nödcentralverkets verksamhet. Räddningsinstitutet har fått i uppdrag att kraftigt öka antalet utbildade räddningspersoner, men otillräcklig finansiering och besparingsåtgärder riktade mot institutet hotar att äventyra räddningstjänstens och nödcentralernas framtida kapacitet. Socialdemokraterna är oroade över Räddningsinstitutets besparingspress och behovet av samarbetsförhandlingar. Nedskränkningarna har redan lett till att centrala utbildningar, såsom vattendykning och underbefälsutbildning, har lagts ned. Nu hotas lärarkåren, vilket äventyrar utbildningens kvalitet och praktiska inriktning. Särskild oro riktas mot framtiden för chefsutbildningen för avtalsbrandkårer, vars kontinuitet är allvarligt hotad. Ledarskapsutbildning är en central del av räddningstjänstens säkerhet och effektivitet. Utan kompetent ledning kan hjälpen försenas, vilket äventyrar medborgarnas säkerhet. Avtalsbrandkårernas roll får inte underskattas, eftersom de är en central del av räddningssystemet, krisberedskapen och försörjningsberedskapen. Socialdemokraterna påpekar också att tillräcklig resursfördelning för räddningstjänsten i vardagen, både under normala förhållanden och i eventuella krissituationer, är beroende av välfärdsområdenas möjligheter att finansiera och tillhandahålla räddningstjänster.

Migrationen

Finland måste främja arbetskraftsinvandringen för att kunna svara på bristen på arbetskraft och stärka de offentliga finanserna. Samtidigt behövs en prövning av tillgången på arbetskraft för att säkerställa att rekryteringen gäller branscher med arbetskraftsbrist och för att effektivt förebygga exploatering av anställda. Regeringen har genom sina tidigare beslut försvagat Finlands attraktions- och hållkraft för internationella experter. I regeringens plan för de offentliga finanserna 2026—2029 finns inga tecken på en förändring i regeringens politik för att locka internationella experter till Finland, och inga tillräckliga åtgärder föreslås för att främja arbetskraftsinvandringen.

Regeringen har också genomfört och genomför flera lagstiftningsreformer som avsevärt ökar Migrationsverkets arbetsbörda. Samtidigt beskärs Migrationsverkets finansiering kraftigt. Det påverkar även främjandet av arbetskraftsinvandring, eftersom nedskränkningarna i Migrationsverkets omkostnader hotar att avsevärt göra arbetskraftsinvandringsprocesserna mindre smidiga genom att förlänga handläggningstiderna och öka köerna i tillståndshanteringen.

År 2026 måste Migrationsverket anpassa sin verksamhet med cirka 19 miljoner euro enligt en preliminär uppskattning. De betydande nedskränkningarna i Migrationsverkets anslag hotar i värsta fall verkets förmåga att genomföra migrationsprocesserna på ett kontrollerat sätt. Samtidigt mås-

Utlåtande FvUU 8/2025 rd
Avvikande mening 1

te det beaktas att besparingarna inom bland annat utvecklingen av informationssystem minskar möjligheterna att utnyttja automatiserat beslutsfattande och effektivisera verksamheten på längre sikt.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 23.5.2025

Eveliina Heinäluoma sd
Saku Nikkanen sd
Paula Werning sd

Utlåtande FvUU 8/2025 rd Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Centerns utskottsgrupp anser att den nuvarande regeringen, ledd av Samlingspartiet, bedriver samma politik som den tidigare samlingspartistiskt ledda regeringen under valperioden 2011—2015. Även denna gång riktas de största nedskärningarna mot tjänster som människor behöver. Statens ekonomi balanseras genom att överföra kostnadsansvar till kommuner och välfärdsområden, och ojämlikheten mellan kommuner och kommuninvånare påskyndas.

Regeringen, ledd av Samlingspartiet och Sannfinländarna, försöker inte ens följa sitt eget program, och det märks särskilt inom kommunpolitiken. Mandatperioden är redan halvvägs, men inte ett enda lagförslag som stärker kommunernas ekonomi eller minskar deras skyldigheter har lagts fram för riksdagen. Detsamma gäller finansieringen av välfärdsområdena, som ansvarar för social- och hälsovård och räddningstväsändet — där har regeringen enbart fokuserat på nedskärningar. Kommunernas finansieringssystem reformeras inte, och reformen av statsandelarna till kommunerna görs som en minireform utan att inkludera undervisnings- och kulturministeriets statsandelar. Även detta har skjutits upp med minst ett år.

För ett år sedan ålades alla myndigheter inom inrikesministeriets förvaltningsområde att spara, vilket försvårar en långsiktig hantering och utveckling av den inre säkerheten i ett försvårat säkerhetsläge. I praktiken innebär detta en nedskärning av basfinansieringen för säkerhetsmyndigheterna.

Regeringen driver medvetet på ojämlikheten mellan kommuner och kommuninvånare

Enligt regeringens plan för de offentliga finanserna 2026—2029 har besluten under mandatperioden stärkt kommunalekonomin med 300 miljoner euro. Detta påstående är tveksamt och speglar i bästa fall endast finansministeriets egen syn. I den nämnda summan ingår sannolikt en ökning av statsandelarna med 277 miljoner euro som gjordes i november 2023 för att korrigera en tidigare beräkning av överföringen av social- och hälsovården — en åtgärd som i praktiken endast förhindrade en lika stor nedskärning i statsandelen för kommunal basservice. För kommunerna var detta ett nollsummespel. Højningen av fastighetsskattens nedre gräns från början av 2024 gav ytterligare 108 miljoner euro, men detta gynnade endast 15 städer som tidigare haft råd att hålla sina skattesatser låga. Av detta belopp gick två tredjedelar till Helsingfors och Esbo.

Vid ramförhandlingarna i april beslutade regeringen att skära ned statsandelarna för kommunal basservice med 75 miljoner euro. Statsandelarna har redan minskats genom en indexbroms på en procentenhet, vilket innebär en nedskärning på cirka 110 miljoner euro år 2027. Dessutom kommer statsandelarna att minska med över 20 miljoner euro nästa år på grund av regeringens avregleringsprogram, trots att inga normer ännu har avreglerats.

Det är också avgörande att regeringen, i enlighet med sitt program, fullt ut kompenserar kommunerna för de skatteintäktsförluster som uppstår till följd av de stora skattesänkningar som beslutades i ramförhandlingarna. Vi påpekar dock att dessa effekter inte fördelas jämnt mellan kom-

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 2

munerna. Däremot förvärrar de ovan nämnda nedskärningarna i statsandelarna kommunernas ekonomiska läge ytterligare. Fler kommuner tvingas höja kommunalskatten. Skillnaden mellan den lägsta och högsta kommunalskattesatsen är hela 6,2 procentenheter i år, och klyftan riskerar att öka ytterligare. Tyvärr verkar detta inte bekymra regeringspartierna.

Finansminister Riikka Purra sade under remissdebatten om planen för de offentliga finanserna den 7 maj 2025 i riksdagens plenisal att regeringens mål är att kommunalekonomi ska vara i balans eller visa ett lätt underskott år 2027. Detta stämmer inte alls. Enligt den nu aktuella redogörelsen om planen för de offentliga finanserna kommer kommunalekonomin varken att vara i balans eller ha ett litet underskott år 2027. Enligt regeringens egen utredning till riksdagen kommer kommunalekonomin att ha ett underskott på 1,9 miljarder euro år 2027, jämfört med 1,2 miljarder euro år 2023, det vill säga i början av valperioden. Det verkar alltså inte ens vara regeringens mål att uppnå balans eller ett mindre underskott. Detta visar att regeringen och dess nyckelministrar inte är intresserade av kommunalekonomin.

Halvvägs in i mandatperioden kan man sammanfatta att regeringens få åtgärder och deras effekter har slagit mycket olika mot olika kommuner. Det är tydligt att regeringens åtgärder — eller snarare dess uttalade passivitet — har försvårat situationen för de flesta kommuner.

Nästa år är det fjärde året efter social- och hälsovårdsreformen som kommunerna får vänta på den utlovade statsandelsreformen för kommunal basservice, efter att regeringen i höstas sköt upp reformen med åtminstone ett år. Också den avreglering som utlovats kommunerna har motvind, trots att kommunerna redan för drygt ett år sedan lämnade nästan 500 förslag till normer som kan avvecklas.

Däremot lägger regeringen via flera ministerier på löpande band fram nya lagförslag som ökar kommunernas kostnader. Gemensamt för dem är att de undergräver kommunernas rätt att själva besluta om organiseringen av de lagfästa uppgifterna på det sätt som de anser vara bäst. Som exempel kan nämnas de ändringar som gjorts i avfallslagen, kravet på invånargräns för kommunernas byggnadstillsyn samt den artificiella höjning av omsättningsgränsen för inhouse-anknutna enheter som kommer att ske i höst och som enligt Konsument- och konkurrensverkets uppskattning skulle medföra extra kostnader för kommunerna med upp till en miljard euro.

Utifrån det program för kommunernas ekonomi som publicerades i samband med ramförhandlingarna är det inte överraskande att de ekonomiska skillnaderna mellan kommunerna hotar att fördjupas ytterligare och att differentieringen är regionalt betingad. Regeringen har inte vidtagit några åtgärder för att minska de ekonomiska skillnaderna mellan kommunerna, trots att den i sitt program utlovar stöd bland annat till kommuner i nedgång. Regeringen har helt lämnat invånarna i östra Finland, som drabbats hårdast ekonomiskt av Rysslandssanktionerna, att klara sig själva med sina tjänster.

Det går därför inte att undvika slutsatsen att regeringens passivitet och oföretagsamhet är avsiktlig. Samlingspartiet har under flera valperioder, oavsett om partiet suttit i regering eller opposition, konsekvent förespråkats urbanisering och ansett att antalet kommuner är för stort.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd Avvikande mening 2

Till skillnad från Samlingspartiets tidigare statsministerperiod 2011—2015 strävar partiet inte längre efter att minska antalet kommuner direkt genom en kommunstrukturlag. Nu strävar man efter samma mål genom att underlåta att genomföra utlovade reformer samt genom att urholka kommunernas självbestämmanderätt i fråga om hur lagstadgade uppgifter ska genomföras. På så sätt tvingas kommunerna att agera ineffektivt och kostsamt. En sådan kommunpolitik är skadlig för hela den offentliga ekonomin i en tid då regeringen borde sträva efter att öka effektiviteten och produktiviteten. Att medvetet skapa ekonomiskt krisdrabbade kommuner stärker inte den kommunala ekonomin. Regeringens kommunpolitik kan bäst beskrivas som kall och ansvarslös. I slutändan drabbar detta kommuninvånarna i form av högre skatter och försämrade tjänster.

Försämrad ekonomi i välfärdsområdena hotar när servicen inom social- och hälsovården

Utifrån regeringens halvtidsöversyn minskar anslaget till välfärdsområdena från 27,1 miljarder euro i början av ramperioden 2026—2029 till 26,9 miljarder euro i slutet av perioden, i 2026 års prinsnivå.

Vid sakkunnigutfrågningarna kunde ministerierna inte förklara hur välfärdsområdena, trots ökande servicebehov i befolkningen, skulle kunna uppfylla sina lagfästa uppgifter och samtidigt hålla ekonomin i balans enligt lagens krav, när finansieringen minskar mot slutet av ramperioden. Därför anser vi att det mål för välfärdsområdenas finansiering som skrivits in i redogörelsen om planen för de offentliga finanserna är orealistiskt.

En annan central synpunkt som framfördes vid sakkunnigutfrågningarna var att finansieringen av välfärdsområdena inte bör utsättas för punktvisa, engångsmässiga nedskärningar, eftersom dessa undergräver trovärdigheten i finansieringssystemet och incitamenten för ekonomisk balans. Trots detta fortsätter regeringen att agera på detta sätt.

Vi anser därför att om regeringen agerade klokt, skulle den fokusera på att skapa ett fungerande finansieringssystem för välfärdsområdena. Fram till 2029 befinner sig välfärdsområdenas finansiering i en övergångsfas innan finansieringssystemet blir permanent. Till dess måste nödvändiga ändringar göras, exempelvis vad gäller behovsbaserad. Tyvärr har regeringen inte ens inlett detta arbete.

En annan stor utmaning för välfärdsområdena är att de enligt lag ska täcka sina ackumulerade underskott senast vid utgången av 2026. Underskotten har uppstått till följd av otillräcklig initial finansiering under 2023—2024, vilket berodde på flera faktorer som varken den föregående regeringen eller välfärdsområdena kunde påverka.

De sammanlagda underskotten för välfärdsområdena under de två första verksamhetsåren uppgår till cirka 2,5 miljarder euro. Om välfärdsområdena i år uppnår ett nollresultat, skulle de nästa år behöva uppnå ett överskott på totalt 2,5 miljarder euro för att täcka underskotten inom den lagstadgade tidsramen. Det är uppenbart att detta är omöjligt utan att äventyra de lagstadgade tjänsterna.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 2

I stället för att stödja välfärdsområdena i deras reformarbete och stabilisera deras finansiering, har regeringen fram till halvtid i valperioden enbart fokuserat på nedskärningar i finansieringen och på att överföra styrningsansvaret från social- och hälsovårdsministern till välfärdsområdena.

Den korrigeringar av social- och hälsovårdsreformen som statsminister Petteri Orpo (saml) lova- de i början av valperioden har inte förverkligats. Inför välfärdsområdesvalen hävdade statsminis- tern i stället att de flesta välfärdsområden skulle nå sina ekonomiska mål. Detta stämmer inte och visar tydligt regeringens bristande intresse för välfärdsområdena och de människor som är bero- ende av deras tjänster.

Enligt sakkunnigutfrågningarna och en utredning som social- och hälsovårdsministeriet genom- förde vintern 2025, strävar de flesta välfärdsområden inte ens efter att täcka underskotten till ut- gången av 2026, eftersom detta skulle äventyra människors rätt till social- och hälsovårdstjänster.

Bland annat välfärdsområdena, Institutet för hälsa och välfärd och rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken har föreslagit att tidsfristen för att täcka underskotten förlängs med två år. Centern lade fram en lagmotion om detta i november 2023. Men regeringen vägrar lyssna och har inte gått med på detta, trots att det skulle kosta statsfinanserna mycket lite.

Justitiekanslern konstaterade i sitt beslut den 23 april 2025, med anledning av ett klagomål från Satakunta välfärdsområde och Södra Karelens välfärdsområde, att regeringen omedelbart bör vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder när finansieringsprincipen generellt äventyras. Enligt jus- titiekanslern kan man, om det finns systemiska problem med finansieringens tillräcklighet, även överväga innehållet och tidsfristerna i 115 § i lagen om välfärdsområden. I denna bedömning bör enligt justitiekanslern tryggheten av grundläggande rättigheter beaktas som en tungt vägande fak- tor.

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att regeringen långt ifrån har gjort allt som krävs för att trygga välfärdsområdenas finansiering och de social- och hälsovårdstjänster som människor be- höver. I stället tycks regeringen ha obegränsat med tid och pengar för att stötta privata läkarjättars affärsverksamhet genom att kanalisera hundratals miljoner euro i extra medel via FPA-ersättning- ar. Bland annat Läkarförbundet anser att detta inte är förnuftigt.

Vi vill också uppmärksamma den uppkomna snedvridningen i välfärdsområdenas finansiering som orsakas av servicebehovsfaktorer och diagnosdata. Det är inte ändamålsenligt att välfärds- områdena konkurrerar med antalet diagnoser för att säkra sin finansiering. Problemet måste få en hållbar lösning som inte snedvrider finansieringsläget.

Besparingar riktade mot säkerhetsmyndigheterna

De säkerhetsmyndigheter som lyder under inrikesministeriet har ålagts besparingar för åren 2025—2028, med stöd av det så kallade produktivetsprogram som regeringen beslutade om vid ramförhandlingarna för ett år sedan. Inom inrikesministeriets förvaltningsområde riktas bespa- ringarna bland annat mot polisen, skyddspolisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, Nödcentralverket, Räddningsinstitutet i Kuopio samt Migrationsverket.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 2

Som en allmän iakttagelse konstaterar vi att varje förslag till skärpning av utlänningslagen hittills har lett till ökad arbetsbörda och högre kostnader för Migrationsverket. Liknande signaler har kommit från polisen och domstolarna. Regeringen har dock inte gett något tilläggsanslag för detta. Vid halvtidsöversynen beslutade regeringen om tilläggsfinansiering bland annat till polisen, skyddspolisen och Gränsbevakningsväsendet. Situationen är dock inte tillfredsställande ur deras perspektiv heller, eftersom tilläggsfinansieringen är av engångskaraktär, medan besparingskraven enligt produktivhetsprogrammet är permanenta och urholkar myndigheternas långsiktiga basfinansiering.

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget vill vi understryka att säkerhetsmyndigheterna behöver stabila och tillräckliga långsiktiga finansieringsutsikter för att kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Hittills har vissa säkerhetsmyndigheter till och med tvingats inleda omställningsförhandlingar till följd av de besparingar som regeringen krävt.

Vi vill betona att Finlands säkerhet är en helhet som består av utrikes- och säkerhetspolitik, försvar och inre säkerhet. Varje delområde måste upprätthållas på ett tillfredsställande sätt.

Vi vill särskilt lyfta fram den svåra situationen vid Räddningsinstitutet i Kuopio. Institutet har fått i uppdrag att kraftigt öka antalet utbildade räddningspersoner. Otillräcklig finansiering och de besparingsåtgärder som riktats mot Räddningsinstitutet utgör redan ett hot mot räddningsväsendets och nödcentralsverksamhetens framtida kapacitet, eftersom institutet med nuvarande finansiering inte har möjlighet att utbilda det antal nya yrkespersoner som behövs inom räddningsbranschen.

Ur Räddningsinstitutets perspektiv är det anmärkningsvärt att regeringen från och med 2024 började finansiera Helsingfors räddningsskola, som tidigare finansierades av Helsingfors stad. I praktiken innebär detta att hälften av den tidigare beslutade tilläggsfinansieringen till Räddningsinstitutet i Kuopio i stället tilldelades Helsingfors räddningsskola. Det kan därför sägas att Räddningsinstitutet i Kuopio har blivit föremål för nedskärningar två gånger.

Vi instämmer i det som framfördes vid utskottets utfrågning, nämligen att de nuvarande sparåtgärderna kan äventyra räddningsväsendets och nödcentralsverksamhetens förmåga att effektivt möta framtida utmaningar och trygga medborgarnas säkerhet. Som en åtgärd på kort sikt föreslår vi att utbildningen inom räddningsbranschen koncentreras till det nationella Räddningsinstitutet i Kuopio, som även skulle kunna ha en verksamhetspunkt i Helsingfors. På så sätt skulle finansieringen för räddningsväsendet styras dit där den ursprungligen hörde hemma.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd
Avvikande mening 2

Helsingfors 23.05.2025

Hanna Räsänen cent
Petri Honkonen cent

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 3

Avvikande mening 3

Motivering

Finansieringen av välfärdsområdena

De ständigt växande servicebehoven och kostnadsökningarna inom välfärdsområdena har lett till att finansieringen är otillräcklig i förhållande till de skyldigheter som lagen om välfärdsområden ställer på dem. I regeringens plan för de offentliga finanserna är målet att välfärdsområdena ska täcka sina ackumulerade underskott senast i slutet av 2026, i enlighet med lagens krav.

I planen håller regeringen fast vid en behovsbaserad finansiering till områdena, där underskotten granskas områdesvis. Det förutsätts att varje område har gjort och ska göra anpassningsåtgärder för att uppnå ekonomisk balans i den utsträckning det är möjligt utan att äventyra de tillräckliga social- och hälsovårdstjänster eller räddningstjänster som tryggas i grundlagen.

Områdena har dock inte tillgång till samma verktyg för att balansera ekonomin som kommunerna tidigare haft. Enligt bedömningar kan kravet på att täcka de ackumulerade underskotten inom utsatt tid äventyra tillhandahållandet av lagfästa social- och hälsovårdstjänster. Tidsfristen för att täcka underskotten som uppstått under välfärdsområdenas första verksamhetsår bör därför förlängas till slutet av 2028, för att möjliggöra en långsiktig utveckling av verksamheten.

Välfärdsområdena har rätt att få tilläggsfinansiering från staten i den omfattning som krävs för att trygga social- och hälsovårdstjänster samt räddningstjänster, med beaktande av områdets förutsättningar att ordna andra lagfästa uppgifter. Kravet på att täcka underskotten kommer oundvikligen att leda till fler ansökningar om tilläggsfinansiering. Regeringen bör i planen för de offentliga finanserna bereda sig på att bevilja tilläggsfinansiering också på annat sätt än genom den nu föreslagna tekniska reserven på en miljon euro. Tilläggsfinansieringen kan dock inte användas för att täcka redan uppkomna underskott. Kravet på att täcka underskotten tvingar välfärdsområdena att vidta åtgärder som kan leda till uppsägningar, försämrad servicekvalitet och därmed äventyra patienternas rätt till lagstadgade tjänster.

Den kommunala ekonomin

Redan nu försämras den ekonomiska situationen kraftigt i kommuner av alla storlekar. Många kommuner har redan inlett fleråriga ekonomiska anpassningsprogram. I planen för de offentliga finanserna föreslår regeringen nedskärningar på cirka 2 procent, det vill säga 75 miljoner euro, i statsandelen för kommunal basservice. Dessa nedskärningar förvärrar kommunernas ekonomi ytterligare.

I planen hävdar regeringen att nedskärningarna genomförs så att de lagstadgade tjänsterna kan tryggas. Kommunerna har dock redan under denna regeringsperiod utsatts för flera nedskärningar i finansieringen. I och med att kommunernas uppgiftsfält har inskränkts har de också färre möjligheter till utgiftsanpassningar. Nedskärningarna påverkar därmed direkt basservicen och även förutsättningarna för tillväxt. Samtidigt som regeringen lyfter fram satsningar på grundutbild-

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 3

ning, skär den i statsandelarna till kommunerna, vilket i praktiken innebär nedskärningar i småbarnspedagogik, utbildning och andra tjänster för barn och unga när kostnaderna ökar. Kommunernas ekonomi utmanas också av de arbetskraftstjänster som överförs till dem, vilka är underfinansierade i förhållande till behovet i det svaga sysselsättningsläget.

Polis, gränsbevakning och skyddspolis

I ramförhandlingarna beslutade regeringen att tillföra resurser för att stärka den inre säkerheten genom att höja polisens, gränsbevakningsväsendets och skyddspolisens kapacitet och strategiska förmåga. I det förändrade säkerhetsläget är det nödvändigt att trygga den inre säkerheten.

Att upprätthålla samhällets övergripande säkerhet kräver dock att de tillförda resurserna fördelas jämnare även till andra myndigheter än de som direkt ansvarar för säkerheten. Ett kriståligt samhälle kräver också satsningar på att stödja individens funktionsförmåga och välbefinnande. Regeringens nedskärningar inom bland annat social- och hälsovården undergräver samhällets funktionsförmåga i krissituationer.

Migration och integration

Regeringen lägger fram ett flertal förslag som försämrar migranternas ställning, ökar deras eget ansvar för integrationen och gör systemet mer förpliktande. De ogrundade lagändringarna försvårar migranternas möjligheter till sysselsättning, integration och samhällsdeltagande. Nedskärningarna i kommunernas statsandelar kan också påverka genomförandet av integrationsåtgärderna, där resurserna redan nu är mycket knappa. Överföringen av integrationsansvaret till kommunerna från början av 2025 verkar dessutom ha genomförts med underdimensionerad finansiering. Finland behöver invandring och internationella experter mer än någonsin, och regeringens linje i detta läge är ohållbar.

Samtidigt föreslår regeringen i planen för de offentliga finanserna nedskärningar i Migrationsverkets omkostnader. Migrationsverkets anslag minskar från cirka 93 miljoner euro till cirka 72 miljoner euro år 2028, när det tillfälliga tilläggsanslaget på 21 miljoner euro för att effektivisera asylprocesserna löper ut. De minskande anslagen påverkar Migrationsverkets verksamhet, och verket måste anpassa sin verksamhet avsevärt. Otillräckliga resurser hotar rättssäkerheten i handläggningen och förlänger handläggningstiderna.

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 23.05.2025

Tiina Elo gröna

Utlåtande FvUU 8/2025 rd

Avvikande mening 4

Avvikande mening 4

Motivering

Den kommunala ekonomin

Under denna regeringsperiod har kommunernas finansiering utsatts för flera nedskärningar. Genom att frysa indexjusteringarna av statsandelarna har man redan under 2024 och 2025 skurit över 49 miljoner euro, och nedskärningarna fortsätter under kommande år. I ramförhandlingarna beslutades dessutom om ytterligare en nedskärning på 75 miljoner euro i statsandelarna. Arbets- och närings tjänsterna samt integrationsåtgärderna har överförts till kommunerna med en finansiering som enligt nuvarande bedömningar redan från början varit otillräcklig.

Nedskärningarna i statsandelarna är i praktiken nedskärningar i kommunernas bildningsverksamhet, eftersom dessa tjänster utgör den största delen av kommunernas utgifter. Statsandelarna för kommunal basservice bör höjas fullt ut och de nya nedskärningarna bör dras tillbaka.

Välfärdsområdena

De planerade nedskärningarna på 1,4 miljarder euro i finansieringen av social- och hälsovården bör återtas, och välfärdsområdena samt HUS-sammanslutningen bör tilldelas 400 miljoner euro i tilläggsfinansiering för att undvika en okontrollerad nedmontering av tjänsterna i alla områden.

Finansieringsmodellen för social- och hälsovården bör reformeras i sin helhet. Kravet på att välfärdsområdena ska täcka sina underskott bör förlängas till fyra år. Kostnadsindexet för välfärdsområdena bör uppdateras så att det bättre speglar de faktiska kostnaderna, och regleringen av investeringar bör utvecklas.

Välfärdsområdena bör ges beskattningsrätt, så att de kan utveckla sin verksamhet långsiktigt och ansvarsfullt.

Migration och integration

Migrationsverket står inför ett exceptionellt stort antal lagstiftningsreformer under åren 2025—2027. Dessa förändringar ökar verkets skyldigheter och kostnader. Enligt verket kommer anpassningen av resurserna att leda till ytterligare överbelastning i handläggningen. För att ansökningarna ska kunna behandlas rättssäkert och snabbt måste Migrationsverket ha tillräckliga resurser för att uppnå dessa mål.

Regeringen fortsätter med en politik där invandrarnas ansvar och skyldigheter betonas på bekostnad av deras rättigheter. Enligt vad som beslutats i regeringsprogrammet, ramförhandlingarna och halvtidsöversynen beräknas anslagen för integration minska med cirka 80—90 miljoner euro per år under perioden 2026—2029.

Utlåtande FvUU 8/2025 rd
Avvikande mening 4

Enligt arbets- och näringsministeriets bedömning kommer de anslag som fastställts i ramförhandlingarna sannolikt inte att räcka till för att täcka de faktiska kostnaderna för integration under åren 2026—2029. Även om tillfälligt skydd inte längre beviljas nya personer, kommer antalet personer som omfattas av momentet att öka när de som fått tillfälligt skydd övergår från mottagnings-systemet till kommunerna.

Som nya åtgärder förbereder regeringen ett krav på tre års bosättning i Finland för att få hemvårdsstöd samt ett nytt integrationsstöd som ska ersätta det utkomststöd och arbetsmarknadsstöd som betalas under de tre första åren. Dessa åtgärder bereds av social- och hälsovårdsministeriet och kommer att föreslås som budgetlagar. Regeringens föreslagna nedskärningar i integrationen försämrar kvaliteten och tillgängligheten på de tjänster som kommunerna erbjuder, vilket direkt försvårar integrationen i det finländska samhället.

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 23.05.2025

Anna Kontula vänst